Lietas Nr. C33419817
Lietas arhīva Nr. C-4198-17/6

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2017.gada 1.jūnijā

Rīgas rajona tiesa

tiesnese D.Liepiņa

izskatīja rakstveida procesā civillietu /pers. A/ maza apmēra prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

2017.gada 21.februārī prasītājs /pers. A/ iesniedza tiesā prasības pieteikumu maza apmēra prasībā par uzturlīdzekļu piedziņu pret /pers. B/, norādot, ka prasītāja māte ir /pers. C/ (pēc uzvārda maiņas /uzvārds/) un tēvs /pers. B/. Atbildētājs ģimeni pametis, kad prasītājam bija četri gadi. Atbildētājs uzturlīdzekļu samaksu labprātīgi neveica un uzturlīdzekļi tika piedzīti tiesas ceļā, pēdējais maksājums saņemts 2013.gada novembrī. Atbildētājs nav sniedzis atbalstu vai interesējies par prasītāja skolas gaitām. 2013.gada 4.novembrī nomira prasītāja māte. Pēc mātes bērēm tika nolemts, ka prasītājs paliek dzīvot kopā ar mātes draugu /pers. D/, kurš kļuva par prasītāja aizbildni. Prasītājs ir sasniedzis 18 gadu vecumu, mācās /nosaukums/un nav spējīgs pats sevi uzturēt. Pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes VIII nodaļu, Civillikuma 177.panta trešo daļu, 179.panta pirmo daļu, Civilprocesa likuma l., 24.pantu, 43.panta pirmās daļas 3.punktu, 127., 128., 129., 205.pantu, Ministru kabineta noteikumiem Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 10.panta pirmās daļas 3.punktu, 13.panta trešo daļu, 14.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu, prasītājs lūdz piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus 100,00 *euro* apmērā (apģērbam, apaviem, ēdienam, higiēnas precēm, komunālajiem maksājumi, medikamentiem, veselības aprūpei, mācību līdzekļiem, telefona rēķinam). Prasībā norādīts, ka prasītājs nevēlas, lai notiktu uzklausīšana tiesas sēdē.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 250.^{21}panta noteikumiem, 2017.gada 24.martā atbildētājam uz viņa deklarēto dzīves vietu nosūtīts prasības pieteikums ar lūgumu iesniegt tiesā rakstveida paskaidrojumus.

Atbildētājs likumā noteiktajā termiņā paskaidrojumus tiesā nav iesniedzis.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 56.panta piekto daļu, *tiesas dokumentus fiziskajai personai piegādā pēc tās deklarētās dzīvesvietas adreses (..). Fiziskajai personai ir pienākums būt sasniedzamai tās deklarētajā dzīvesvietas adresē (..).*

Civilprocesa likuma 56.^{1}panta pirmās daļas 3.punkts noteic – *ja tiesas dokumenti piegādāti šā likuma 56.pantā noteiktajā kārtībā (..), uzskatāms, ka personai ir paziņots par tiesas sēdes vai procesuālās darbības laiku un vietu vai par attiecīgā dokumenta saturu un tiesas dokumenti ir izsniegti septītajā dienā no nosūtīšanas dienas, ja dokumenti nosūtīti ar pasta sūtījumu.*

Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 56.^{1}panta otro daļu, tas, ka *tiesas dokumenti ir piegādāti uz fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adresi (..) un no pasta tiek saņemta izziņa par sūtījuma izsniegšanu vai dokumenti tiek nosūtīti atpakaļ, pats par sevi neietekmē dokumentu paziņošanas faktu.*

Ievērojot minēto ir pamats uzskatam, ka par tiesvedību atbildētājam ir paziņots likumā noteiktajā kārtībā. Turklāt, atbilstoši Civilprocesa likuma 250.^{21}panta otrās daļas noteikumiem, paskaidrojuma neiesniegšana nav šķērslis sprieduma taisīšanai lietā, pamatojoties uz lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{25}panta pirmo daļu, ja *tiesa neizskata lietu tiesas sēdē saskaņā ar šā likuma 250.^{26}pantu, lietu izskata rakstveida procesā, laikus paziņojot pusēm par datumu, kad tiesas kancelejā varēs saņemt sprieduma norakstu, kā arī informē par tiesas sastāvu, kas izskatīs lietu, un izskaidro tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesim* (..).

Atbilstoši minētajiem noteikumiem, 2017.gada 28.aprīlī pusēm nosūtīti paziņojumi par lietas izskatīšanu rakstveida procesā, vienlaikus norādot sprieduma noraksta pieejamības datumu.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi un novērtējusi prasības pieteikumu un lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota, pierādīta un apmierināma.

Ar lietā esošo dzimšanas apliecības /apliecības numurs/ kopiju (lietas 8.lapa), pierādīts, ka 1998.gada 19.oktobrī dzimušā /pers. A/ tēvs ir /pers. B/ un māte ir /pers. C/.

Saskaņā ar Civillikuma 179.panta pirmo daļu, *vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa.*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, *piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.*

Kasācijas instances tiesas judikatūrā, kas izveidojusies, analizējot Civillikuma 179.panta pirmajā daļā ietvertā regulējuma saturu, izteikta atziņa, ka likums uztura došanas pienākumu saistījis ar diviem kritērijiem, pirmkārt, vecāku mantas stāvokli un, otrkārt, laiku, kad bērns pats spēj sevi apgādāt. Ar grozījumiem Civillikumā, kas pieņemti 2012.gada 29.novembrī, ieviests trešais kritērijs – vecāku spējas uzturēt bērnu. Savukārt bērna pilngadības sasniegšanu kā kritēriju vecāku atbrīvošanai no viņa uzturēšanas pienākuma likums nav izvirzījis. Tas nozīmē, ja bērns pēc pilngadības iestāšanās objektīvu iemeslu dēļ nevar pats sevi apgādāt, tad atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai vecāku pienākums viņu uzturēt turpinās (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 26.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-440, 2010.gada 27.janvāra sprieduma lietā Nr.SKC-251 9.1.punkts, 2010.gada 24.marta spriedums lietā Nr.SKC-488, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 17.jūnija sprieduma lietā Nr.SKC-507 7.punkts, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 7.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-1478/2015*).

Saskaņā ar Rīgas rajona tiesas 2009.gada 5.maija spriedumu lietā Nr.C33215109, no atbildētāja par labu prasītāja mātei /pers. C/ piedzīti uzturlīdzekļi /pers. A/ uzturam 54,00 Ls jeb 76,84 *euro* apmērā, līdz bērna pilngadības sasniegšanai.

No lietā esošās miršanas apliecības Nr./numurs/(lietas 22.lapa) redzams, ka prasītāja māte mirusi /miršanas datums/.

Lietā nodibināts, ka 2016.gada 19.oktobrī prasītājs ir sasniedzis pilngadību, kā arī no prasības pieteikuma izriet, ka atbildētājs nedzīvo kopā ar prasītāju. No lietas materiāliem redzams, ka prasītājam ir izsniegta apliecība sociālo garantiju nodrošināšanai, pamatojoties uz Rīgas bāriņtiesas lēmumu par aizbildnības nodibināšanu (lietas 19.lapa). Savukārt, saskaņā ar lietā esošo Rīgas Valsts tehnikuma 2017.gada 30.janvāra izziņu, prasītājs mācās tehnikuma dienas nodaļā un saņem stipendiju 60,00 *euro* apmērā (lietas 20.lapa). Uz šī pamata prasītājs cēlis tiesā prasību, lūdzot piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus savam uzturam 100,00 *euro* mēnesī.

Vērtējot celtās prasības pamatotību, tiesa vadās no Civillikuma 179.panta pirmās daļas, no kuras izrietošais pienākums apgādāt bērnu ir vecāku absolūts, beznosacījumu pienākums (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 5.oktobra spiedums lietā Nr. SKC – 569*).

Savukārt, Civillikuma 179.panta otrā daļa noteic, ka *pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns (..) nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem (..).*

Saskaņā ar Civillikuma 177.panta ceturto daļu, *bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam)*. Minētais dod pamatu secinājumam, ka Civillikumā ar jēdzienu „uzturlīdzekļi" aptverta kopumā visa veida materiālā nodrošinājuma sniegšana bērnam (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 24.marta spriedums lietā Nr.SKC-488*).

Ņemot vērā, ka prasītājs ir sasniedzis pilngadību, vecāku aprūpe nav tulkojama tās klasiskajā izpratnē kā nepilngadīgā aprūpe. Prasītājs ir spējīgs pats gan uzņemties atbildību par saviem lēmumiem, gan uzņemties pienākumus attiecībās ar ģimenes locekļiem. Neskatoties uz minēto, vecāki saglabā pienākumu nodrošināt līdzekļus un uzturu tādā apjomā, lai pilngadīgs bērns pilnvērtīgi un netraucēti varētu iegūt profesiju, kas ir viens no svarīgākajiem pamatiem, lai nākotnē viņš varētu pats sevi apgādāt.

Lietā ir nodibināts un, ka prasītājs mācās izglītības iestādes dienas nodaļā. Tiesa, atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta pirmās daļas noteikumiem, atzīst par pašsaprotamu faktu, ka mācības šādā režīmā un pilnvērtīga izglītības ieguve nav savienojama ar algotu darbu. Tiesai nav pamats apšaubīt, ka prasītājs savu pienākumu mācīties pilda pēc labas ticības atbilstoši Civillikuma 1.pantā ietvertajam principam, ko apliecina Rīgas Valsts tehnikuma 2017.gada 30.janvāra izziņā norādītais, ka prasītājs mācību laikā saņem valsts budžeta stipendiju. Tādējādi tiesai nav pamata uzskatīt, ka prasītājs izvairās iegūt sev līdzekļus ar darbu.

Pie šādiem apstākļiem tiesa secina, ka prasītājs objektīvu apstākļu dēļ nespēj sevi apgādāt, kas ir pamats uzturlīdzekļu piedziņai no atbildētāja.

Ievērojot judikatūrā nostiprināto viedokli, ka uztura došanas pienākums ir saistīts ar tādiem kritērijiem, kā vecāku mantas stāvoklis, laiks, kad bērns pats spēj sevi apgādāt un vecāku spējas uzturēt bērnu, tiesa vērtē atbildētāja mantas stāvokli un ienākumus.

Saskaņā ar lietā esošo Valsts ieņēmumu dienesta 2017.gada 13.maija izziņu Nr.8.16.1-4/105224 (lietas 35.lapa), laika periodā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 11.maijam neviens darba devējs nav sniedzis ziņas par atbildētāja nodarbinātību, gūtajiem ienākumiem no algota darba Latvijas Republikā.

No lietā esošās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Informācijas pieprasījumu apstrādes daļas 2017.gada 9.maija izziņas Nr.08.1-2/2982 (lietas 33., 34.lapa) par apdrošinātās personas iemaksām, redzams, ka laika periodā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 9.maijam (atbildes sniegšanas datums) atbildētājam valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas nav reģistrētas.

No tiesai pieejamās CSDD datu bāzes redzams, ka atbildētājam pieder 1985.gada transporta līdzeklis /TL marka/, transportlīdzekļa statuss norādīts – izslēgts (neaktīvs).

No tiesai pieejamās Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas informācijas izriet, ka atbildētājam nepieder nekustamie īpašumi.

Lietā nav konstatēts, ka atbildētājam būtu piešķirts maznodrošinātas vai trūcīgas personas vai ģimenes statuss, kā arī nav konstatēts, ka atbildētājs būtu maksātnespējīga persona.

Atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus par to, ka viņa veselības stāvoklis liedz viņam iespēju strādāt un gūt ienākumus. Šādas ziņas neizriet arī no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izziņas. Uz šī pamata tiesa secina, ka atbildētājam nav izslēgtas iespējas pilnvērtīgi strādāt, līdz ar ko viņš ir spējīgs sniegt materiālu atbalstu savam bērnam.

Lai arī prasītājs ir atsaucies uz Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam", tie šajā gadījumā nav piemērojami, jo noteic minimālo uzturlīdzekļu apmēru tikai attiecībā uz personām, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu.

Prasītājs lūdzis piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus 100,00 *euro* mēnesī.

Tiesa atzīst par vispārzināmu, ka bērnam uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, higiēnas piederumiem, veselības aprūpi, izglītošanu, utt. Tāpat tiesa norāda, kā vecākiem ir pienākums bērnu apgādāt ar dzīvesvietu, līdz ar to arī izdevumi par mājokli ir pašsaprotami un ir ietverami uzturlīdzekļu summā. Kā atzinis Senāts, izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem utt. nav jāpierāda, ja tiesa atzīst tos par vispārzināmiem (*sk. Senāta 2011.gada 18.maija spriedumu lietā Nr.SKC-863/2011*).

Tiesa ņem vērā, ka prasītājam ir pilni 18 gadi. Bērnam pieaugot, pakāpeniski pieaug arī viņam nepieciešamo līdzekļu apjoms. Ņemot vērā, ka ar Rīgas rajona tiesas 2009.gada 5.maija spriedumu civillietā Nr.C33215109, kad prasītājam bija 11 gadi, no atbildētāja prasītāja uzturam bija piedzīti uzturlīdzekļi 76,84 *euro* apmērā un šo uzturlīdzekļu apmēru atbildētājs neapstrīdēja, tiesai nav pamata uzskatīt, ka prasītāja uzturam nepieciešamo līdzekļu apmērs būtu samazinājies. Kopš uzturlīdzekļu piedziņas atbildētājs nav cēlis tiesā prasību par piedzīto uzturlīdzekļu samazināšanu, tādējādi apliecinot piedzīto uzturlīdzekļu apjomu par pamatotu un atbilstošu prasītāja vajadzībām.

Tiesa ņem vērā, ka saskaņā ar lietā esošo Rīgas Valsts tehnikuma 2017.gada 30.janvāra izziņu prasītājs saņem stipendiju 60,00 *euro* apmērā, taču ievērojot to, ka kopš 2009.gada 5.maija tiesas sprieduma ir pagājuši gandrīz astoņi gadi, tiesa uzskata, ka prasītāja stipendija kalpo par segumu atbilstoši vecumam pieaugušo vajadzību apmierināšanai. Vērā ņemams ir arī fakts, ka prasītāja norādīto uzturlīdzekļu apmēru atbildētājs nav apstrīdējis.

Ievērojot minētos apstākļus kopsakarībā ar lietā nodibinātajiem faktiem, tiesa secina, ka uzturlīdzekļi 100,00 *euro* apmērā ir objektīva un faktiskajiem apstākļiem atbilstoša summa, kuru atbildētājs ir jāsniedz prasītāja uzturam. Līdz ar to prasītāja celtā prasība ir pilnībā apmierināma, piedzenot uzturlīdzekļus no atbildētāja prasītāja uzturam 100,00 *euro* apmērā.

Tiesa atzīst, ka uzturlīdzekļi piedzenami, sākot no prasības celšanas dienas 2017.gada 21.februāra, jo tieši ar prasības celšanas brīdi persona uzsāk savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju tiesā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punktam, uzturlīdzekļi ir piedzenami nekavējoties, kā to lūdzis prasītājs, prasības pieteikumā atsaucoties uz minēto Civilprocesa likuma pantu.

Lai gan prasītājs nav norādījis, līdz kuram laikam ir piedzenami uzturlīdzekļi viņa uzturam, tiesa šo jautājumu sasaista ar Civillikuma 179.panta pirmajā daļā noteikto laiku, kad bērns pats var sevi apgādāt. Augstākās tiesas Senāts 2001.gada spriedumā lietā Nr.SKC-144 norādījis, ka Civillikuma 179.panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīmes „kad bērns pats var sevi apgādāt" interpretācija atbilst likuma „Par valsts pensijām" 19.pantā paredzētajam, ka „par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai austākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem". Tas nozīmē, ka Civillikuma 179.pants interpretējams tā, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt, līdz ar to vecākiem ir pienākums uzturēt bērnu (*skat. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 7.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-1478/2015*). Atkāpšanās no šāda Civillikuma 179.panta pirmās daļas iztulkojuma gadu gaitā nav notikusi, ko apstiprina kasācijas instances tiesas vēlākā judikatūra (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 26.novembra spriedums lietā Nr.SKC-440, 2010.gada 27.janvāra spriedums lietā Nr.SKC-251, 2010.gada 24.marta spriedums lietā Nr.SKC-448, 2011.gada 23.novembra spriedums lietā Nr.SKC-1480, 2015.gada 7.janvāra spriedums lietā Nr. SKC-1478*).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, *tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījumu daļai.*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu, *no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos atbrīvoti prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu.*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 33.panta otrās daļas 1.un 3.punktu, *tiesas izdevumi ir valsts nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.*

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam, *ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas*

dokumentu piegādāšanu, izsniegšanu un tulkošanu saistītie izdevumi.

Savukārt Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punkts noteic, ka *prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.*

Ievērojot minēto, no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva 180,00 *euro* (100 *euro* × 12 = 1200 *euro*; 1200 *euro* × 15% = 180 *euro*) un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,39 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 3., 8.pantu, 33.panta otro daļu, 35.panta pirmās daļas 3.punktu, 42.panta pirmo daļu, 43.panta pirmās daļas 3.punktu, 97., 190., 193., 204.[1], 250.[25], 250.[27], 440.[2] pantu, tiesa

nosprieda

prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus **100,00 *euro*** (viens simts *euro*, 00 centi) ik mēnesi, sākot no 2017.gada 21.februāra līdz laikam, kad /pers. A/ pats spēs sevi apgādāt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu **180,00 *euro*** (viens simts astoņdesmit *euro,* 00 centi).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus **3,39 *euro*** (trīs *euro*, 39 centi).

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Noteikt, ka spriedums daļā par tiesas izdevumu piedziņu izpildāms labprātīgi 10 (desmit) dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Valsts nodeva iemaksājama, norādot šādus saņēmēja bankas rekvizītus – saņēmējs: Valsts kase, reģ.Nr.90000050138, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr.LV55TREL1060190911200, maksājuma mērķis: dati lietas identificēšanai (lietas dalībnieka vārds, uzvārds).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami, norādot šādus saņēmēja bankas rekvizītus – saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, ar PVN apliekamās personas reģ.Nr. LV90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, konta Nr.LV51TREL2190458019000, maksājuma mērķis: EKK 21499 un dati lietas identificēšanai (lietas dalībnieka vārds, uzvārds).

Labprātīgi izpildot tiesas spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu valsts labā, maksājumu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas rajona tiesā.

Spriedumu, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.[2] pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem, var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas rajona tiesā.

Tiesnese /personiskais paraksts/ D.Liepiņa